

ПРОПОЗИЦІЇ

Міністерства розвитку економіки, торгівлі та
сільського господарства України

до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів
щодо забезпечення рівних можливостей матері та батька на догляд за дитиною»,
внесеного до Верховної Ради України народними депутатами України

Чорним Д. С., Зуєвим М. С., Нестеренком К. О. та іншими
(реєстр. № 3695-¹ від 02.07.2020р.)

(перше читання)

1. Підтримується за умови доопрацювання.

2. Мінекономіки в цілому підтримує законодавчі ініціативи спрямовані на усунення дискримінації працівників за ознакою статі та створення рівних можливостей для реалізації ними своїх обов'язків щодо виховання і догляду за дітьми. В окремих випадках законодавством про працю переважне право на пільги та гарантії, пов'язані з поєднанням сімейних і трудових обов'язків, передбачається саме щодо жінок, і це потребує законодавчого врегулювання. Водночас зазначений законопроект потребує доопрацювання з огляду на наступне.

Проектом акта пропонується окремі гарантії, передбачені у Кодексі законів про працю України (далі – КЗпП) та Законі України «Про відпустки» (далі – Закон) для жінок, поширити також на батька дитини, зокрема, стосовно права на відпустку для догляду за дитиною, додаткову соціальну відпустку та права на скорочену тривалість робочого дня.

Разом з тим, ряд положень цих нормативно-правових актів, які є так само гендерно не виваженими, залишились поза увагою авторів проекту, а саме:

- пільги щодо випробування при прийнятті на роботу за наявності дитини віком до 14 років або дитини з інвалідністю (стаття 26 КЗпП);
- заборона тимчасового переведення на іншу роботу за наявності дитини з інвалідністю або дитини віком до шести років (стаття 33 КЗпП);
- заборона залучення до роботи в нічний час (ст. 54, 175 КЗпП);
- право на отримання щорічної відпустки у перший рік роботи на підприємстві до настання шестимісячного терміну безперервної роботи, а також на її отримання в зручний час за наявності двох і більше дітей віком до 15 років або дитини з інвалідністю (стаття 10 Закону);
- право на відпустку без збереження заробітної плати за наявності двох і більше дітей віком до 15 років або дитини з інвалідністю (стаття 25 Закону) та ін.

Потребують доопрацювання запропоновані зміни до статті 179 КЗпП та статті 18 Закону з огляду на зобов'язання України щодо імплементації положень Директиви Ради 2010/18/ЄЕС про впровадження переглянутої рамкової Угоди про батьківську відпустку. Пунктом 2 цієї рамкової Угоди передбачено, що працівники зобов'язані сповістити роботодавців про намір скористатися своїм правом на

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Сертифікат 20B4E4ED0D30998C0400000041902C00F78B7900

Підписувач Панаїотіді Світлана Миколаївна

Дійсний з 20.09.2019 0:00 по 20.09.2021 0:00

Мінекономіки

3501-06/55052-01 від 08.09.20.

16:33:39

батьківську відпустку із зазначенням як дати початку, так і дати завершення відпустки.

У змінах до статті 19 Закону та статті 182⁻¹ КЗпП, які пропонується внести проектом акта, доречно слово «Працівникам» замінити словами «Матері та/або батьку», оскільки термін «працівник» може включати в себе також інші категорії осіб, що наведені у цих статтях, наприклад, осіб, які взяли дитину під опіку. Крім цього у статті 186⁻¹ КЗпП також наведені інші категорії працівників, які користуються правом на таку відпустку (піклувальники, один з прийомних батьків чи батьків-вихователів).

Разом з тим, з огляду на численні звернення до Мінекономіки громадян і юридичних осіб щодо роз'яснення застосування положень цих статей, вони потребують суттєвого доопрацювання. Так, крім чіткого розмежування осіб, що мають право на таку соціальну відпустку, визначення термінів «одинок мати (одинокий батько)», неврегульованими є також питання визначення мінімального періоду роботи у відповідному році для отримання права на таку відпустку чи її надання за кількома підставами, наприклад, коли одинока мати є водночас опікуном своєї дитини або усиновителем.

Безпідставною вбачається передбачена у проекті вимога пред'явлення довідки про припинення виплати одному з батьків допомоги по догляду за дитиною (зміни до частини четвертої статті 20 Закону), оскільки виплату такої допомоги вже скасовано. У зв'язку з прийняттям Закону України «Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні», з 01.07.2014 року об'єднано допомогу при народженні дитини та по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку в один вид допомоги та встановлено фіксований розмір допомоги при народженні дитини.

Водночас авторами законопроекту в пояснювальній записці звертається увага на те, що право батька дитини (бабусі чи інших родичів, які фактично доглядають за дитиною віком до трьох років) на відпустку для догляду за нею, є обмеженим та похідним від права матері, і що це унеможлиблює отримання такої відпустки цими особами у разі, коли мати дитини є фізичною особою підприємцем, оскільки така жінка не перебуває в трудових відносинах та не має права на будь-який вид відпустки. Але в положеннях проекту вирішення цього питання не відображене. З цією метою, на нашу думку, частину четверту статті 20 Закону доцільно вилучити.

Проектом передбачається встановлення нового виду оплачуваної відпустки у зв'язку з народженням дитини тривалістю до 14 днів. Враховуючи спрямованість та соціальний характер такої відпустки її доцільно передбачити у вигляді статті 17-1 у розділі IV Закону. Аналогічним чином у КЗпП таку відпустку доцільно відобразити у статті 179⁻¹ глави XII, замість статті 77⁻³ глави V. Відповідно умови надання цієї відпустки слід визначити у статті 20 Закону, якою передбачений порядок надання інших соціальних відпусток, доповнивши її частиною третьою. У зв'язку з чим не вбачається підстав для розроблення Кабінетом Міністрів України окремого Порядку надання таких відпусток.

Зазначеною відпусткою зможуть скористатися, зокрема, батько дитини у разі, якщо він не перебуває у шлюбі з матір'ю дитини, але спільно з нею проживає,

пов'язаний з нею спільним побутом; баба/дід, або інший повнолітній родич дитини, який фактично доглядає дитину, якщо мати (батько) дитини є одинокою матір'ю (батьком).

При цьому не наведено переліку документів, які має надати батько дитини для отримання цієї відпустки у разі, якщо він не перебуває у зареєстрованому шлюбі з матір'ю дитини. Також відсутність у трудовому законодавстві визначення терміну «одинока мати (батько)» та/або категорії осіб, які доцільно до цього терміну відносити, спричинить труднощі в отриманні працівниками такої відпустки.

Оскільки зазначена відпустка надаватиметься одному з родичів дитини, які фактично доглядатимуть за нею, для підтвердження права на відпустку також доведеться принести довідки з місця роботи кожного, хто нею не скористався.

Крім того, враховуючи спрямованість наведених у проекті змін, назва глави V КЗпП «Праця жінок» потребує перейменування, наприклад, на «Праця працівників із сімейними обов'язками» або «Гарантії працівникам, які мають дітей».

У тексті проекту слова «для жінок або батьків», «на прохання вагітної жінки, жінки або батька», та інші аналогічні їм з урахуванням зміни числа та відмінку, потребують перегляду. В окремих випадках слово «батьки» вжите у множині вже передбачає як батька, так і матір дитини, в інших, - доцільно застосувати визначення «працівники», або замість слова «жінка» вжити формулювання «мати» для позначення родинного зв'язку з дитиною, щодо якої гарантовані ті чи інші пільги.

**Виконувач обов'язків Міністра розвитку
економіки, торгівлі та сільського
господарства України**

Світлана ПАНАЮТІДІ

_____ 20__ р.